

ADVIES

Rolnummer: RP 00.061

DE BEDRIJFSKOMMISSIEKAMER VOOR DE OVERHEID VOOR RIJK EN POLITIE, ADVISERENDE NAAR AANLEIDING VAN EEN VERZOEK OM BEMIDDELING INZAKE EEN GESCHIL TUSSEN

1. De vertegenwoordigers van de CFO-ledengroep binnen de onderneming, heer R.M. Verwijk en de heer mr. W.O. Schouten, zijnde belanghebbenden, enerzijds

en
2. de ondernemingsraad van de Douane District Roermond van de Belastingdienst (de onderneming), anderzijds.

Verloop van de procedure

Achtergronden

Op 14 december 1999 heeft bij de Douane District Roermond de verkiezing van de ondernemingsraad plaatsgevonden.

Aan het einde van de dag is de totale vaststelling bekendgemaakt. Bij de verdeling van de restzetel staakten de stemmen van de CFO-lijst en die van de NCF-lijst.

Volgens het reglement dient dan de toekenning van de restzetel plaats te vinden volgens loting.

Bij een eerste globale controle bleek dat sommige kiesgerechtigden in plaats van het daartoe bestemde potlood/ pen met de rode kleur, een potlood/pen met de blauwe (of nog een andere) kleur hebben gebruikt om zijn of haar keuze te maken.

Omdat tijdens de verkiezingsdag zelf hierover reeds enkele malen was gecommuniceerd met een paar stembureaus en volgens de instructie de rode kleur is voorgeschreven, is op dat moment besloten om de toekenning van de restzetel aan te houden tot de volgende dag.

In de namiddag van 15 december 1999 heeft de verkiezingscommissie alle stembiljetten gecontroleerd en de aanwezige blauw gekleurde keuzes alsnog ongeldig verklaard.

Vervolgens zijn de geldige stemmen opnieuw geteld en is de kiesdeler bepaald. De toekenning van de restzetel vond plaats aan NCF.

Op 16 december 1999 is de voorlopige uitslag daarvan bekend gemaakt in de onderneming.

Door belanghebbenden is tegen deze voorlopige uitslag middels hun brief d.d. 22 december 1999 bezwaar aangetekend, vanwege het ongeldig verklaren van 21 van de 551 uitgebrachte stemmen (het invullen van het stembiljet met een andere kleur dan rood) en vanwege de, naar de mening van belanghebbenden, onvolledige dan wel onjuiste berekening van de kiesdeler.

Hun bezwaar is door de verkiezingscommissie behandeld op 29 december 1999 en ongegrond verklaard.

Op 17 januari 2000 is de verkiezingsuitslag definitief vastgesteld, de genoemde bezwaren van belanghebbenden zijn blijven bestaan, deswege zij zich tot de Bedrijfscommissie wenden.

- Behandeling van het geschil

Bij brief d.d. 14 februari 2000, aangevuld bij schrijven d.d. 31 maart 2000 en 25 mei 2000 verzoeken belanghebbenden de Bedrijfscommissie om bemiddeling en advies met betrekking tot de vastgestelde verkiezingsuitslag. Dit geschil is door de Bedrijfscommissie ter behandeling doorverwezen naar de Bedrijfscommissiekamer voor Rijk en Politie (hierna: de Kamer).

Desgevraagd heeft de ondernemingsraad bij schrijven van 4 juli 2000 gereageerd op het verzoek om bemiddeling en advies van de belanghebbenden.

De Kamer heeft partijen in de gelegenheid gesteld om op 17 augustus 2000 tijdens een zitting van de Kleine Commissie – welke de Kamer uit zijn midden heeft samengesteld voor de uitvoering van het mondelinge gedeelte van de bemiddelingsprocedure – hun standpunten mondeling toe te lichten.

Belanghebbenden zijn ter zitting - met bericht van afwezigheid - niet verschenen. Ter zitting zijn namens de ondernemingsraad verschenen: de heer G.B. Goverde (secretaris), de heer C.T. Heeskens (lid) en mevrouw C.W.B.G. van der Biezen (ambtelijke ondersteuning).

Partijen hebben aan de Kamer te kennen gegeven geen bezwaar te hebben tegen verlenging van de termijn, als bedoeld in artikel 36, derde lid, van de WOR.

Blijkens de verklaringen van partijen zijn zij niet overeengekomen het advies van de Kamer als bindend te beschouwen.

De Kleine Commissie heeft geen mogelijkheid gezien om tussen partijen een minnelijke schikking tot stand te brengen.

Omvang van het geschil

Het onderhavige geschil heeft betrekking op de beantwoording van de vraag of de artikelen 12, tweede lid, en 13, eerste lid, van het ondernemingsraadreglement op juiste wijze zijn toegepast.

Het standpunt van de belanghebbenden

Door de ondernemingsraad zijn 21 van de 551 uitgebrachte stemmen ongeldig verklaard vanwege het feit dat de stembiljetten waren ingevuld met een andere kleur dan rood.

Belanghebbenden zijn van mening dat uit artikel 12, tweede lid, van het reglement noch uit enige ander voorschrift of reglement valt af te leiden dat de stembiljetten moeten worden ingevuld met een potlood met de rode kleur. De stemmen zijn derhalve ten onrechte ongeldig verklaard.

Een eventuele verwijzing naar de kieswet is, naar de mening van belanghebbenden, niet correct, aangezien de verkiezing van de ondernemingsraad is gebaseerd op de Wet op de ondernemingsraden en niet op de Kieswet.

Ten onrechte is bij het berekenen van de kiesdeler afgerond, artikel 13, eerste lid, geeft aan hoe de kiesdeler moet worden berekend. Het aantal geldig uitgebrachte stemmen moet worden gedeeld door het aantal beschikbare zetels. Afronding van dit cijfer is niet aan de orde en zelfs niet toelaatbaar.

Indien het aantal ongeldig uitgebrachte stemmen wordt meegeteld en er geen afronding van de kiesdeler plaatsvindt, vindt er een andere verdeling van de zetels plaats.

De restzetel die thans is toebedeeld aan de NCF-lijst, komt dan toe aan de CFO-lijst.

Het standpunt van de ondernemingsraad

Uit de nieuwsbrief inzake de verkiezingsuitslag "Jouw stem is millenniumproof" blijkt dat de ondernemingsraad ten aanzien van het eerste bezwaar - het ongeldig verklaren van de stembiljetten wegens het gebruik van een ander dan de rode kleur - de mening is toegedaan dat aansluiting dient te worden gezocht bij het bepaalde in de Kieswet, waarop de instructie voor het stembureau bij ondernemingsraadverkiezingen is gestoeld.

Ten aanzien van het tweede bezwaar - tegen het afronden tot 1 decimaal achter de komma - heeft de ondernemingsraad/verkiezingscommissie advies in gewonnen bij de Directie POB van het Ministerie van Financiën. De ondernemingsraad/verkiezingscommissie heeft vervolgens het bezwaar gegrond verklaard en is daarmee tegemoetgekomen aan de wensen van belanghebbenden.

Door de ondernemingsraad wordt voorts duidelijkheid gegeven ten aanzien van de ongeldig verklaarde stemmen.

Er zijn 20 stemmen ongeldig verklaard – allen vanwege het met de verkeerde kleur dan wel met twee kleuren invullen van het biljet.

Indien de ongeldig verklaarde stemmen in de uitslag van de ondernemingsraadverkiezing zouden worden meegenomen, houdt dit in dat de ABVAKABO FNV een zetel meer krijgt en de NCF een zetel moet inleveren.

De behandeling ter zitting

Te zitting heeft de ondernemingsraad een nadere toelichting gegeven op zijn standpunt.

Ten aanzien van de kwestie van het afronden geeft de ondernemingsraad desgevraagd aan dat dat er, voorzover aan hem bekend, bij de (her)berekening van de uitslag rekening is gehouden met het bezwaar.

Bij doorvragen blijkt dat er toch onduidelijkheid bestaat over de beantwoording van de vraag of mag worden afgerond tot 1 cijfer achter de komma.

Ten aanzien van het gebruik van de rode kleur merkt de ondernemingsraad het volgende op.

Op één stembureau is ten tijde van het stemmen contact opgenomen met de verkiezingscommissie omdat een stembiljet met blauw was ingevuld. Ter plekke is dat biljet ingenomen, er is aan de betrokkene een nieuw stembiljet uitgereikt.

De verkiezingscommissie heeft de dag na de verkiezing uiteindelijk 20 stembiljetten ongeldig verklaard wegens het invullen van het biljet met een andere kleur dan rood.

De inhoud van de instructie is aan de stemmer in het stembureau niet bekend. Deze (landelijke) instructie/handleiding is bestemd leden van de stembureaus. Een expliciete schriftelijke mededeling aan de kiezer dat het biljet met de rode kleur moet worden ingevuld, is waarschijnlijk niet op het stembureau aanwezig geweest.

De ondernemingsraad is voornemens het reglement en instructie op 1 lijn te brengen. Een aanpassing van het reglement aan het bepaalde in de instructie ligt in de lijn der verwachtingen, de instructie is immers landelijk vastgesteld en het reglement niet.

Van de zijde van de Bedrijfscommissie wordt benadrukt dat de essentie van de zaak is dat duidelijk moet zijn op wie de stem is uitgebracht, de kleur is dan minder van belang. Bovendien is het reglement van de ondernemingsraad bepalend.

Desgevraagd geeft de ondernemingsraad aan dat, in de situatie dat de Bedrijfscommissie zou adviseren dat de restzetel zou moeten worden toebedeeld aan ABVAKABO FNV en niet aan NCF, als volgt wordt gehandeld. De ABVAKABO FNV-fractie binnen de ondernemingsraad heeft kenbaar gemaakt dat zij afstand doet van haar restzetel ten gunste van de NCF. De ondernemingsraad wil zijn samenstelling het liefst ongewijzigd laten.

De Bedrijfscommissie merkt op dat dit reglementair niet juist is. Indien de restzetel wordt toebedeeld aan een bepaalde lijst, dan is de eerstvolgende persoon op die lijst die nog niet in de ondernemingsraad zit, verkozen. Weigert deze persoon, dan is de volgende op de lijst verkozen. Enz. totdat de lijst is uitgeput. Bij uitputting van de lijst ontstaat er een vacature ex artikel 15 reglement.

Wèl zou er voor kunnen worden gekozen om het NFC-lid als toehoorder (met spreekrecht maar zonder stemrecht) in de ondernemingsraad toe te laten, mits de bestuurder daar geen bezwaar tegenmaakt.

Relevante wet- en regelgeving

Wet op de ondernemingsraden.

(...)

Artikel 8 lid 1

De ondernemingsraad maakt een reglement waarin de onderwerpen worden geregeld die bij of krachtens deze wet ter regeling aan de ondernemingsraad zijn opgedragen of overgelaten. Het reglement bevat geen bepalingen die in strijd zijn met de wet of die een goede toepassing van deze wet in de weg staan. Alvorens het reglement vast te stellen, stelt de ondernemingsraad de ondernemer in de gelegenheid zijn standpunt kenbaar te maken. De ondernemingsraad verstrekt onverwijld een exemplaar van het vastgestelde reglement aan de ondernemer en aan de Bedrijfscommissie.

(...)

Artikel 10

De ondernemingsraad stelt in zijn reglement nadere regelen betreffende de kandidaatstelling, de inrichting van de verkiezingen en de vaststelling van de uitslag daarvan, alsmede betreffende de invulling van tussentijdse vacatures in de ondernemingsraad.

(...)

Artikel 36 lid 1

Iedere belanghebbende kan de kantonrechter verzoeken te bepalen dat de ondernemer of de ondernemingsraad gevolg dient te geven aan hetgeen bij of krachtens deze wet is bepaald omtrent het instellen of in stand houden van een ondernemingsraad, het vaststellen van een voorlopig of een definitief reglement van de ondernemingsraad, de kandidaatstelling voor en de verkiezing van de leden van de ondernemingsraad, alsmede omtrent het bekend maken van agenda's en verslagen van vergaderingen, een en ander voor zover dit van de ondernemer of de ondernemingsraad afhangt.

artikel 36 lid 3

Een verzoek aan de kantonrechter op grond van deze wet, (...), is niet ontvankelijk indien de verzoeker niet vooraf schriftelijk de bemiddeling van de bedrijfscommissie heeft gevraagd.

(...)

Het reglement van de ondernemingsraad

(...)

Artikel 10 lid 1

De verkiezing geschiedt bij geheime schriftelijke stemming.

(...)

Artikel 12 lid 2

Ongeldig zijn de stembiljetten:

- a) die niet door of namens de ondernemingsraad zijn gewaarmerkt,
- b) waaruit niet duidelijk de keuze van de stemgerechtigde blijkt,
- c) waarop meer dan één stem is uitgebracht
- d) waarop andere aantekeningen voorkomen dan de aanwijzing van de verkozen kandidaat.

Artikel 13 lid 1

ter bepaling van de uitslag van de verkiezing berekent de ondernemingsraad in de eerste plaats de kiesdeler, door het aantal geldig uitgebrachte stemmen te delen door het aantal te bezetten zetels in de ondernemingsraad.

Vervolgens worden aan iedere kandidatenlijst zoveel zetels toegewezen als de kiesdeler begrepen is in het aantal op die lijst uitgebrachte geldige stemmen. Zetels die op deze wijze niet kunnen worden vervuld, worden achtereenvolgens toegekend aan de lijsten met de grootste overschotstemmen.

Stemmen uitgebracht op een lijst die de kiesdeler niet haalde, gelden indien tenminste driekwart van de kiesdeler is gehaald ook als overschotstemmen. Bij een gelijk stemmenoverschot van twee of meer lijsten beslist het lot welke lijst het eerst een restzetel krijgt.

De aan een lijst toegevalen zetels worden toegewezen aan de daarop staande kandidaten in de volgorde waarop zij op de lijst voorkomen, met dien verstande dat een kandidaat die persoonlijk de kiesdeler heeft gehaald, in ieder geval is gekozen.

Artikel 13 lid 2

De uitslag van de verkiezing wordt door de ondernemingsraad vastgesteld en volledig bekend gemaakt aan de ondernemer, aan de in de onderneming werkzame personen en aan de werknemersorganisaties die de kandidatenlijsten hebben ingediend.

(...)

Artikel 16

1. Iedere belanghebbende kan, binnen een week na de bekendmaking daarvan, bij de ondernemingsraad bezwaar maken tegen een besluit van de ondernemingsraad met betrekking tot:
  - a) (...)
  - b) (...)
  - c) (...)
  - d) de vaststelling van de uitslag van de verkiezing, zoals geregeld in artikel 13 lid 2
  - e) (...)
  - f) (...)
2. De ondernemingsraad beslist zo spoedig mogelijk op het bezwaar en treft daarbij de voorzieningen die nodig zijn.

Instructie voor stembureau bij ondernemingsraadverkiezingen

(...)

16 Wijze van stemmen

Na het stembiljet in ontvangst te hebben genomen, begeeft de kiesgerechtigde zich naar een stemhokje. Hij stemt daar door met rode pen of potlood het stemvak voor de naam van de kandidaat van zijn keuze, in te kleuren.

(...)

32 Ongeldige stembiljetten

Ongeldig zijn alleen de stemmen:

- uitgebracht doormiddel van niet gewaarmerkte stembiljetten;
- waaruit de keuze van de stemgerechtigde niet duidelijk blijkt, waaronder te rekenen blanco stemming;
- wanneer meer dan één stem is uitgebracht op een stembiljet.

(...)

Toelichting op de regeling verkiezingsprocedure

(...)

Artikel 10

De bepaling in het eerste lid is ontleend aan artikel 9, eerste lid van de WOR. Onder schriftelijke stemming is tevens begrepen een stemming met elektronische apparatuur. Het gaat erom dat iedere uitgebrachte stem controleerbaar wordt geregistreerd.

B. Volgens de opgave van de verkiezingscommissie, zie de brief d.d. 30 juni 2000 van verkiezingscommissie aan de ondernemingsraad :

uitgegeven stembiljetten : 551

uitgebrachte stemmen : 550

geldig uitgebrachte stemmen : 550

ongeldig verklaarde stemmen : 20

vervangen biljet : 1

Er zijn 20 stemmen ongeldig verklaard vanwege het met de verkeerde kleur dan wel met twee kleuren invullen van het biljet.

kiesdeler : $530:13 = 40,7$

kiesdeler bij het meetellen van de ongeldig uitgebrachte stemmen : $550:13 = 42,3$ (afgerond)

kiesdeler berekend $550/13 = 42,307692308$ (niet afgerond)

Verdeling van de zetels bij het meetellen van de ongeldig uitgebrachte stemmen:

lijst ABVAKABO FNV : 223 stemmen

lijst CFO : 96 stemmen

lijst NCF : 180 stemmen

lijst CMHF : 51 stemmen

Bij gebruikmaking van afgeronde kiesdeler is er de volgende zetelverdeling:

lijst ABVAKABO FNV : 5 zetels, 11,5 reststemmen

lijst CFO : 2 zetels, 11,4 reststemmen

lijst NCF : 4 zetels, 10,8 reststemmen

lijst CMHF : 1 zetel, 8,7 reststemmen

12 zetels worden direct toegewezen, de restzetel gaat naar ABVAKABO FNV, aangezien deze lijst het grootste stemoverschot heeft.

Bij gebruikmaking van de niet afgeronde kiesdeler is er de volgende zetelverdeling:

lijst ABVAKABO FNV : 5 zetels, 11,46153846 reststemmen

lijst CFO : 2 zetels, 11,384615384 reststemmen

lijst NCF : 4 zetels, 10,76923077 reststemmen

lijst CMHF : 1 zetel, 8,692307692 reststemmen

12 zetels worden direct toegewezen, de restzetel gaat naar ABVAKABO FNV, aangezien deze lijst het grootste stemoverschot heeft.

Overwegingen van de Kamer ten aanzien van het geschil

Met betrekking tot het door partijen naar voren gebrachte, overweegt de Kamer het volgende.

Ten aanzien van het geschil rond de vaststelling van de kiesdeler wordt opgemerkt dat artikel 13, eerste lid, van het Reglement van de ondernemingsraad 'Belastingdienst/Douane district Roermond regels stelt met betrekking tot de vaststelling van de kiesdeler. Deze moet worden vastgesteld door het aantal geldig uitgebrachte stemmen te delen door het aantal te bezetten zetels in de

ondernemingsraad. Het artikel bepaalt niet dat de kiesdeler op een decimaal moet worden vastgesteld of dat de kiesdeler kan worden afgerond tot een decimaal. Derhalve dient de volledige uitkomst van de breuk te worden gehanteerd.

Ten aanzien van het geschil rond de 20 ongeldig verklaarde stemmen, wordt opgemerkt dat artikel 12, tweede lid, van voornoemd Reglement bepaalt dat slechts in een viertal gevallen sprake is van ongeldige stembiljetten. De vraag in dit verband is of uit het feit dat niet met een pen of potlood met de rode kleur het kiesbiljet is ingevuld, kan worden afgeleid dat daarmee een van de in artikel 12 genoemde gevallen van toepassing is. De Kamer oordeelt dat hiervan geen sprake is. Ook al is het stembiljet niet ingevuld met een pen of potlood met de rode kleur, onmiskenbaar kan uit deze 20 stembiljetten de keuze van de betreffende kiezer worden afgeleid. De ondernemingsraad wijst ter motivering van zijn besluit de 20 stemmen ongeldig te verklaren op artikel 16 van de landelijk opgestelde Instructie voor stembureau voor ondernemingsraadsverkiezingen, dat bepaalt dat met een pen of potlood met de rode kleur een stemvak voor de naam van de kandidaat van zijn keuze moet worden ingekleurd. Deze instructie is niet van een hogere rangorde dan voornoemd Reglement en zet derhalve niet hetgeen een Reglement van de ondernemingsraad voorschrijft opzij.

De bezwaren van de belanghebbenden moeten derhalve gegrond worden verklaard.

De Kamer adviseert dan ook de verkiezingsuitslag opnieuw vast te stellen met in achtneming van hetgeen in dit advies hierover is opgemerkt.

Ten overvloede merkt de Kamer op dat het haar niet zinvol lijkt dat de ondernemingsraad in zijn reglement een bepaling opneemt dat niet met een potlood of pen met de rode kleur ingevulde stembiljetten ongeldig zijn. Het gaat met name om de vraag of uit het stembiljet ondubbelzinnig de keuze van de kiezer kan worden opgemaakt.

Tevens merkt de Kamer ten overvloede het volgende op. Mocht de verkiezingsuitslag ertoe leiden dat een persoon zich uit de ondernemingsraad dient terug te trekken, dan geeft de Kamer de ondernemingsraad ter overweging of niet de status van toehoorder aan deze persoon kan worden verleend. Ter motivering van deze overweging wijst de Kamer op hetgeen ter hoorzitting namens de ondernemingsraad is aangegeven, te weten dat de raad het liefst geen wijzigingen in de samenstelling van de ondernemingsraad wil aanbrengen.

Advies

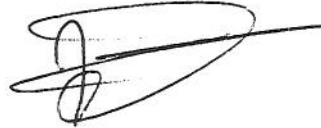
De Kamer adviseert de ondernemingsraad de kiesdeler en de verkiezingsuitslag opnieuw vast te stellen.

5 september 2000

De Bedrijfscommissiekamer voor Rijk en Politie,
namens deze,

M. Scholtz
Voorzitter

J.C. Dekker
Secretaris